Puolustusministeriö NEUVOSTORAPORTTI PLM2016-00019

RO Laaksonen Sanna(PLM) 22.04.2016

Asia

Euroopan puolustusviraston (EDA) kokous puolustusministerikokoonpanossa ulkoasianneuvoston yhteydessä 19.4.2016

Kokous

19.04.2016 - 19.04.2016

EDA:n johtokunnan kokouksessa keskityttiin kahteen asiaan, puolustusyhteistyön politiikkakehykseen ja EU:n strategiseen autonomiaan. EDA:ssa ja komissiossa strateginen autonomia nähdään edellytyksenä sille, että EU ja sen jäsenmaat voivat toimia uskottavasti puolustukseen liittyvissä kysymyksissä.
Nyt käynnistyneessä keskustelussa tavoitteena on määrittää, mitä strategisella autonomialla tarkkaan ottaen tarkoitetaan ja mitä kaikkia toimia sen vahvistamiseksi olisi tehtävä. Tämä liittyy käynnissä olevaan EU:n globaalistrategiatyöhön.
Keskeisessä roolissa ovat myös kriittiset suorituskyvyt, joiden osalta EDA on aloittanut työnsä. Politiikkakehyksen osalta maat kiittelivät saatua tilannekatsausta, joka osoittaa että ihan maalissa ei vielä olla. EDA:n jatkotyölle esittämät suosituksen saivat kiitosta. Monissa puheenvuoroissa myös kiiteltiin puolustustutkimuksen valmistelutoimea ja peräänkuulutettiin sille riittävää EU-tason rahoitusta.

Kokouksen puheenjohtaja Korkea edustaja Federica **Mogherini** toivoi kokouksen aluksi ministereiden keskittyvät kahteen asiakohtaan: politiikkakehykseen sekä strategiseen autonomiaan. Strategisen autonomian osalta kokousta valmistelleessa komiteassa (12.4) jäsenmaat olivat päätyneet siihen, ettei EDA:n esittämä muotoilu kokouksen päätelmiin ollut vielä kypsä ja asia siirrettiin keskustelukohdaksi ja aiheen otsikko muutettiin ajatuspaperiksi (Food for Thought).

EDA:n toimitusjohtaja Jorge **Domecq** keskittyi omassa alustuksessaan myös näihin kahteen asiakohtaan. Politiikkakehyksen osalta EDA oli saanut jäsenmaiden vastaukset kyselyynsä. Kyselyssä jäsenmailta tiedusteltiin kuinka vuonna 2014 hyväksytty politiikkakehys on jäsenmaissa jalkautettu ja implementoitu. Domecqin mukaan tulokset ovat rohkaisevia: puolustusbudjetit ovat jäsenmaissa kasvussa ja monessa maassa on myös käynnissä selonteko-työ. Jälkimmäinen mahdollistaa vaikuttamisen pitkän aikavälin suunnitteluun. Strategisen autonomian osalta Domeqc muistutti, että kyseessä ei ole uusi asia eikä myöskään EDA:n oma keksintö. Toimeksianto tulee Eurooppa-neuvostolta. Keskeinen kysymys on EU:n uskottavuus puolustuspoliittisena toimijana. Tähän linkittyvät kysymykset tutkimus- ja teknologiatoiminnasta sekä vakaasta puolustusteollisesta pohjasta. EDA ei halua keskittyä määrittelemään mikä strateginen autonomia on tai mitä se pitää sisällään vaan mitä se voisi tarjota EU:n puolustukselle. Kriittisten suorituskykyjen (key strategic capabilities)

määrittely tulee olemaan keskeistä. Kaiken kaikkiaan Domecq piti tärkeänä, että EU:n sisällä puolustuskysymyksillä on jälleen merkitystä (”defence matters again”).

Komission sisämarkkina- ja teollisuuskomissaari Elżbieta **Bieńkowska** kertoi omassa alustuksessaan komission puolustusalan toimintasuunnitelmasta (Defence Action Plan) ja kiitti sen osalta hyvästä yhteistyöstä EDA:n kanssa. Komission tavoite on tukea EU:n puolustusta, erityisesti sisämarkkinanäkökulmasta. Strateginen autonomia ja kriittiset suorituskyvyt ovat osittain sensitiivinen asia. Komissio haluaa korostaa sitä, mitä strateginen autonomia ei ole, eli kyseessä ei ole EU-linnakkeen rakentamisesta (EU fortress). Komissio haluaa turvata yhteistyön EU:n keskeisten kumppaneiden kanssa. Tarvitaan toimintavapautta. EU:n puolustuksen suhteen komissiolla on kolme keskeistä tavoitetta: 1) toimivat sisämarkkinat ja huoltovarmuus. Näiden osalta CION on halukas kuulemaan jäsenmaita muun muassa järjestämällä kuulemisia jäsenmaiden kanssa kahteen puolustusalan direktiiviin liittyen, 2) puolustustutkimus ja erityisesti valmisteleva toimi ja siihen liittyvät rahoitusratkaisut, EDA:lla keskeinen rooli hankkeen käytännön eteenpäin viejänä (management) ja 3) avaruuden kasvava merkitys puolustuskysymyksissä. EDA:n kanssa tällä alalla hyvää yhteistyötä erityisesti liittyen satelliittikommunikaatiohankkeeseen.

Asioita, jotka käydyssä keskustelussa nousivat esiin, olivat muun muassa puolustustutkimus, puolustusteollisuusyhteistyö ja sisämarkkinoihin liittyvän lainsäädännön kehittäminen. Useassa puheenvuorossa tuotiin esiin, että vaikka tavoitellaan strategista autonomiaa, niin se ei saa tarkoittaa protektionismia tai eristäytymistä. Puolustukseen liittyvien suorituskykyjen ja teknologioiden kehityksessä on tehtävä laajaa yhteistyötä myös EU:n ulkopuolisten kumppaneiden, erityisesti Yhdysvaltojen kanssa.

Valmisteleva toimi on keskeinen työkalu T&K yhteistyön uudelleen virittäjänä. Valmisteleva toimi on hyvä esimerkki insentiivistä, jollaisia tarvitaan lisää. EU:n puolustusteollisuus tulisi kytkeä tiiviimmin mukaan puolustussuunnitteluun, jos sitä halutaan vahvistaa.

Strategisen autonomian osalta kaivattiin tarkempaa määrittelyä siitä mitä sillä tarkoitetaan. Minne EU:n puolustus on menossa? Tärkeää on EU:n ja Naton yhteistyö, ja se, että EU osaltaan osallistuu taakan jakoon. Strategisen autonomian osalta keskeistä on määritellä EU:n tahtotila.

EDA:n roolia käytännön hankkeiden fasilitaattorina, yhteistyömahdollisuuksien kartoittajana (”match maker”) sekä EU:n puolustusyhteisön ”silminä ja korvina” nostettiin esiin. Politiikkakehyksen osalta keskeistä välttää päällekäistä työtä Naton kanssa. EDA:n tulee olla se taho, joka antaa puolustuspuolen panoksen käynnissä oleviin strategiatöihin sekä myös EU:n avaruustyöhön. EDA on tehnyt erinomaista työtä yhteisen ilmatilan (SES) osalta ja puolustuksen äänitorvena.

Politiikkakehyksestä annettua raporttia hyvänä, EU:lla on tarvittavat työkalut käytössään, niitä tulee käyttää. On muistettava EU-yhteistyön perimmäinen tarkoitus: yhteisten suorituskykyjemme kehittäminen ja tahto toimia yhdessä. Tärkeää on käydä tätä keskustelua ministeritasolla säännöllisesti.

Suomi nosti omassa puheenvuorossaan esiin kolme kohtaa: strateginen autonomia, politiikkakehys sekä hybrid. Strateginen autonomia on laaja aihekokonaisuus. Teollisuuden lisäksi se linkittyy suorituskykytyöhön, puolustustutkimukseen, huoltovarmuuteen, eli EU:n toimintavapauteen. Työ on vasta alkamassa, mutta asiasta hyvä keskustella nyt, myös linkittyen EU:n globaalistrategiaan. Kyse on paitsi EU:n tarjoamasta lisäarvosta myös kansallisista tavoitteista. EU-rahoituksen ja EU:n käyttöönsä tarvitsemien strategisten kykyjen yhteen sovittaminen olisi järkevää. Politiikkakehyksen

osalta FI toivoi säännöllistä tilannekatsausta ja piti kyselyn perusteella nousseita jatkotoimenpiteitä hyvinä. Yhtenä esimerkkinä EDA:n ja EU:n puolustusvoimien komentajien yhteistyön tiivistäminen. FI myös antoi kiitoksensa EDA:lle hyvin järjestetystä hybrid-harjoituksesta ja odottavansa sen kesäkuussa olevaa seuraavaa osiota ja lopullisia johtopäätöksiä.

Kokouksen päätteeksi hyväksyttiin EDA:n esittämät päätelmät.

Suomen edustajat
Puolustusministeri Jussi Niinistö
Suurlähettiläs Sofie From-Emmesberger, EUE
Ylijohtaja Janne Kuusela, PLM
EU-erityisasiantuntija Lauratuulia Lehtinen, VNK
Sotilasneuvonantaja Rami Peltonen, PLM
Erityisasiantuntija Tuomas Koskenniemi, EUE
Erityisasiantuntija Rasmus Hindrén, PLM
Erityisasiantuntija Sanna Laaksonen, PLM
Adjutantti Sami Jaakkola, PLM

Asiakirjat
-

Liitteet

Viite

Asiasanat	puolustuspolitiikka, puolustusvirasto, puolustusvoimat, puolustusvälineet, YTPP
Hoitaa	**PLM, UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, SM, TEM, TPK, VM, VNK